

I Planlægning af lilleskolen.

1) Skolebygningens indretning.

(De fysiske rammer om skolens aktiviteter)

- a) Elever, lærere og forældre skal i fællesskab indrette skolen - også rent praktisk ved fremstillingen af møbler osv.
- b) Indretningen skal opfylde de krav til fysisk udfoldelse, som en kritisk pædagogisk praksis stiller.

Vi kan altså ikke på forhånd (uden elever, lærere og forældre) fastlægge, hvordan bygningerne skal indrettes, blot nedfælde, hvad vi kunne ønske os, når skolearbejdet kommer dertil.

A) Der må være et "hjemklasselokale", hvor eleverne kan have deres egne ting (papirer o.l.), og hvor de kan føle sig hjemme. Lilleskolen har lejet sig ind i en ældre, nedlagt skole, hvor det i første omgang ikke vil være muligt, at afsætte et helt lokale hertil (ligesom det heller ikke vil være muligt at indrette alle de faglokaler, man kunne ønske sig). "Hjemklasselokalet" må derfor blive en plads tilknyttet det sted, hvor eleverne skal spise, have mulighed for at ligge og hvile sig og i det hele taget slappe af. F.eks. med legetøj til de små og hvad de ellers kunne ønske sig til "fritidsaktiviteter".

B) Der skal være muligheder for gruppearbejder (diskussioner) i grupper fra 2-ca.30 (skolens elevantal vil være ved starten) Hertil kan man bruge arbejdsborde (til siddende arbejde), som kan flyttes rundt og grupperes efter aktuelle behov. Hele skolebygningen må udnyttes til dette formål, for at så stor en fysisk afstand som muligt mellem de enkelte grupper kan hindre generende støj grupperne imellem.

C) "Fag-lokaler" vil i vores skole sige materialer og plads for aktiviteter af flg. karakter: formning, håndgerning, sløjd, dramatik, legemsøvelser, sang, musik - fysik, kemi, matematik, sprog, trykkeri.

D) Desuden skal der være køkken med plads til den daglige madlavning. (en krog i lokalet).

E) Der skal være en plads med rengøringsremedier.

F) Bibliotek med bøger og samlinger af udstoppede dyr, kort plancher, film osv. (hertil kan man evt. udnytte gangarealer).

De nævnte ting må nødvendigvis grupperes rundt i de lokaler, man får til rådighed. Derved får man forskellige "aktivitetspladser". Alle aktivitetspladser må være åbne, så eleverne frit kan benytte dem tilpasset efter arbejdsrytme - ikke på forhånd afsatte klokkeslet. Skal der finde decideret undervisning sted i en enkelt aktivitet (f.eks. keramik), må den gruppe, der arbejder hermed flytte sin aktivitet til et gruppebord, hvor det ikke kan genere de øvrige elevers frie arbejder.

Man får således alt i alt et skolelandskab, der minder om det, man kender fra tidligere frie skoler eller åbenplanskoler fra i dag. Vi lægger blot ikke vægten deri, at skolen bliver åbenplan - havde der været flere lokaler i vores skolebygning, ville det måske oven i købet være en fordel m.h.t. at blive distraheret og m.h.t. atmosfæren i lokalet. Vi lægger vægten der, at eleverne skal have mulighed for at gå fra den ene praktiske aktivitet til den anden i tilknytning til et givet emnearbejde, og at de får mulighed for at integrere aktiviteter på stadig nye måder.

Udendørs må eleverne have plads til sport, jord til haver og andet. Samtidig med at de også her skal have plads til at slappe af - bl.a. med legeaktiviteter af forskellig slags. For aktivitetspladserne ude må der gælde det samme som for aktivitetspladserne inde m.h.t. den frie afbenyttelse.

En ting, som man dog ikke ligefrem kan benævne som skolebygningens indretning, vil vi lige nævne i tilknytning til de fysiske rammer om skolens aktiviteter. Nemlig det store behov eleverne har for at blive transporteret rundt i landet. Den kritiske pædagogik lægger så stor vægt på arbejde i praksis, at det næsten må ses som en nødvendighed, at der på skolen findes en mindre bus, som læreren kan bruge ved kørsel af eleverne.

2. Skemalægning

Valgmuligheder og fasthed

Den kritiske pædagogiks metode muliggør en undervisning efter Brunners ideer om modenhed/parathed, "at enhver på alle alderstrin kan undervises på ærlig måde i hvilket som helst emne". Envidere ligger der i vore ideer om emancipation et vist ønske om fællesskab og samarbejde. De der rent teknisk er inde i en ting må være villige til at lære fra sig. De større, der magter hvad de små ikke magter, må hjælpe disse. (familiegruppetanken).

Disse to ting betyder, at vi i skolen ikke vil arbejde efter alders, eller udviklings opdeling, men efter interesseopdelingen i skemaplanlægningen.

Skemaet må lægges af lærere og elever i fællesskab - man kan evt. fastlægge skemaet for en uge ad gangen. En vis fasthed i skemalægningen (og dermed begrænsning i valgmulighederne) hænger sammen med det at være mange, så det er nødvendigt at indrette sig efter hinanden. I skolen må man lære at klare sig sammen, for her er det alle i fællesskab der skal styre. Det vigtigste ved denne fasthed er, at eleverne forstår hvorfor de skal gøre som de gør. Man gør ikke sådan fordi de voksne siger det, men fordi der er en rimelig grund. En vis fasthed er nødvendig af hensyn til brugen af lokaler og bus, eleverne må vide hvilken rytme de har at arbejde i af hensyn til hinanden.

Eleverne må hver især (sammen med lærerne) holde regnskab med hvilke områder de ved deres valg går igennem. En ensidig vælgen skal tages op til debat.

En begrænsning i valg af gruppe sker ved de grupper der kræver en lærer.

Når lilleskolen bliver udbygget med flere alderstrin, vil der efterhånden komme større spredning i færdighederne og elever vil da kunne overtage lærerens job og derved øge mulighederne for valg

Det praktiske arbejde i skolen (rengøring, madlavning osv) skal gøres af lærere og elever. Efter vor opfattelse, er det et led i emancipationen at eleverne selv gør arbejdet for deres egen skole. Når man i andre skoler lader specielle mennesker gøre specielt arbejde, bygger man på en arbejdsdeling, hvor der findes fint eller mindre fint arbejde. Det hører med til børnenes dannelse, at de lærer nødvendigheden af at alt arbejde bliver gjort, og det meste praktiske arbejde kan elever lærere og forældre sagtens klare (eller lære at klare) i fællesskab.

"Fritidsaktiviteten"

Et ønske har vi endnu ikke kunnet opfylde med hensyn til skemalægningen. Nemlig det, at skolen burde være et sted hvor eleverne kunne komme døgnet rundt. (Eleverne har jo ikke blot behov for at lære fra 8 - 14) Samtidig er skolen et opbevaringssted i dagens samfund, hvilket vi gerne vil tage alvorligt, ved også at gøre skolen til vuggestue, børnehave og fritidshjem på en gang - børnene udvikler sig jo hele livet igennem, - ikke blot fra de fylder 7 år. Samtidig ville fordelene ved familiegruppetanken blive fuldt udnyttet.

I første omgang vil vi bestræbe os på, at holde skolen åben i et tidsrum, der svarer til en almindelig arbejdsdag. Lærerne vil jo ikke skulle arbejde som andre lærere i dag, der tilbringer halvdelen af deres arbejdsdag i deres hjem adskilt fra eleverne. Aftenaktiviteter kan igangsættes på frivillig basis af forældre.